

2. Євген Крапивін. Реформа кримінального блоку поліції: проблеми і перспективи. Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність». 03.08.2017. URL: http://police-reform.khpg.org/articles/v_ukrayini_rozkrivaetsya_lishe_tretina_zareestrovanih_zlochiviv_ekspert

3. Галагоза В.О., Француз А.Й. Перспективи запровадження інституту приватної детективної діяльності в Україні. *Правничий вісник університету «КРОК»*. 2019. № 35. С. 145.

Тютюнник Ростислав Сергійович,
аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Початок і провадження досудового розслідування, визначення першочерговості та порядку проведення процесуальних дій потребує обов'язкової чіткої організації й планування. Деякі вчені виділяють систему організації розслідування шляхом виділення певних рівнів діяльності щодо розкриття, розслідування кримінальних правопорушень та шляхів запобігання їм: 1) вищий – система заходів, спрямована на забезпечення ефективності функціонування компетентних органів й досягнення відповідної мети; 2) управлінський – керування певним видом діяльності; 3) методичний – комплексне застосування найбільш ефективних й необхідних криміналістичних рекомендацій та прийомів під час розслідування; 4) тактичний – проведення окремих слідчих (розшукових) дій [7, с.140].

Організоване планування досудового розслідування є необхідним елементом, чітко направленим на пошуку доказів, що полягає у вірному та своєчасному визначенні завдань розслідування, побудові версій та шляхів їх перевірки, а також в забезпеченні максимально ефективного використання доречних тактичних прийомів і необхідних науково-технічних засобів. Зміни, як відбуваються в законодавстві вимагають нового осмислення й суттєвого наповнення означених криміналістичних категорій з урахуванням практики їх застосування. Так, згідно звіту Офісу Генерального прокурора у 2019 р. за ст. 209 Кримінального кодексу України, яка передбачає відповідальність за легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, досудове розслідування проводилося по 57 кримінальним правопорушенням, при чому щодо 15 осіб, стосовно яких проводилося досудове розслідування є відомості, що вони вчиняли даний злочин у складі організованої групи чи злочинної

організації, у 8 випадках з яких тривалість діяльності організованої групи чи злочинної організації перевищує 3 роки [5]. Планування, як організаційна передбачена в ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК), де зазначено, що слідчі органів Національної поліції (далі – НПУ) здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених законом України про кримінальну відповідальність, крім тих, які віднесені до підслідності інших органів досудового розслідування [1]. Однак, в ч. 5 ст. 216 КПК зазначено, що окрім слідчих органів НПУ, детективи Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень передбачених ст. 209 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) (стосовно працівників юридичних осіб публічного права), однак за чітко визначених умов.

Таким чином, зазначений порядок підслідності не є імперативним, а прокурор, здійснюючи процесуальне керівництво кримінальних проваджень, які розслідуються як слідчими НПУ, так і детективами НАБУ, своєю постановою може визначити відповідне провадження за ст. 209 ККУ, до підслідності детективів НАБУ, якщо діяння було вчинене за умов визначених ч. 5 ст. 216 КПК заподіяло або могло заподіяти шкоду життєво важливим інтересам суспільства й держави, зокрема державному суверенітету, територіальній цілісності України, вчинене повторно, за попередньою змовою групою осіб або організованою групою, або у великому чи особливо великому розмірі [1].

Є досить дискусійним положення кримінального закону щодо можливості притягнення до відповідальності за легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, без наявності вироку за вчинення предикатного злочину. Керуючись міжнародними стандартами законодавець визначив, що досудове розслідування щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, проводиться без притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення суспільно-небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, у разі, коли: 1) суспільно-небезпечне протиправне діяння, що передувало легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, вчинено за межами України, а легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, – на території України; 2) факт вчинення суспільно-небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, встановлений судом [4, с. 216].

Вочевидь організація та планування досудового розслідування, проведення першочергових слідчих (розшукових) дій тісно переплітається з тактикою та методикою розслідування кримінального правопорушення даного виду. При цьому легалізація – це якісно

сплановане кримінальне правопорушення, розслідування якого ускладнюється місцем його вчинення, як правило, місце вчинення злочину поширюється на території декількох держав. Найбільш активно використовуються країни Євросоюзу, Кайманових островів, Венесуели, Колумбії, Кіпру тощо [3, с. 21–25]. Враховуючи вказане доцільно під час планування розслідування враховувати можливу необхідність міжнародного співробітництва. Під час розслідування кримінального провадження обов'язково підлягає з'ясуванню, які саме норми діяли на момент притягнення особи до кримінальної відповідальності, з цією метою необхідно використовувати висновки експертів, консультації спеціалістів, акти документальних перевірок тощо. В ході доказування обставин, які характеризують суб'єктивну сторону легалізації (відмивання) майна, необхідно враховувати, чи усвідомлює підозрюваний (обвинувачений) незаконність характеру привласнення ним або іншими особами майна, яке використовувалося ними для здійснення в подальшому іншої незаконної діяльності, на що може вказувати: нехарактерна, раптова діяльність, пов'язана з переміщенням фінансових ресурсів в короткий проміжок часу; оформленням майна на інших осіб; купівля нерухомості за заниженими цінами; не резонна купівля-продаж майна або цінних паперів по ціні, яка явно відрізняється від поточних цін на аналогічні опції.

Отже, огляд законодавчих положень надає підстави зробити висновок, що планування та ретельна організація досудового розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаних злочинним шляхом, є визначальним на початковому етапі, що впливає на ефективність встановлення доказів, що полягає у з'ясуванні підслідності, перш за все (суб'єктної, предметної чи альтернативної), оперативній організації одержання інформації від банківських, депозитарних та інших державних установ а також направлення запитів про міжнародне співробітництво, який включає встановлення запитуваного органу, правової підстави для скерування запиту та порядок його направлення. Саме тому успішне досягнення мети досудового розслідування, визначення його меж та предмету, передбачення результатів послідовних дій напряму залежить від ретельного планування розслідування.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітн. 2012 р. № 4651- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Кримінальний кодекс України від 05 квітн. 2001 р. № 2341- III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної

енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014р. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Т. 1. – Ст. 21–25.

4. Криміналістика : підручник / кол. авт. : В.Ю. Шепітко, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. / за ред. В.Ю. Шепітька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – С. 152.

5. Звіт Офісу Генерального прокурора про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом за 12 місяців 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-protidiyu-legadizaciyi-dohodiv-oderzhanih-zlochinnim-shlyahom-2011-2019-2>

6. Расследование преступлений в сфере экономики. Руководство для следователей / [И.С. Алексеева, С.В. Амплеев, В.Г. Баяхчев и др.] ; под ред. И.Н. Кожевникова. – М. : Спартак, 1999. – С. 169.

7. Халін О. В. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 244 с.

Худенко Микола Миколайович,
аспірант Національної академії внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ З ВИКОРИСТАННЯМ МОЖЛИВОСТЕЙ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Стан негласної роботи та її роль у профілактиці та розкритті злочинів вже давно свідчить про необхідність її докорінного реформування, осучаснення, нормативного та організаційного врегулювання.

В умовах сьогодення ефективним засобом протидії злочинності, її організованим формам, залишається використання можливостей конфіденційного співробітництва.

Правове регулювання використання конфіденційного співробітництва в межах кримінального провадження сьогодні є неповним, розбалансованим і не сприяє ефективному виконанню завдань кримінального провадження.

Відповідно до п. 14 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності за наявності передбачених статтею 6 цього Закону підстав надається право використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями ст. 275 Кримінального процесуального кодексу України [1].